

West Kazakhstan Marat Ospanov medical university

The nurse has an important role to play in providing information and communicating with patients, communicating their diagnosis, and helping them understand and deal with bad news. In order to properly communicate these processes, the nurse must have communication skills.

УДК 613.98-053.88(574.13)

Арыстанова А.Б., Сағынғали Н.М., Садық Д.Б., Темирзакова А.А.,
Абдикадирова И.Т.

АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫНДАҒЫ ЕГДЕ ЖАСТАҒЫ АДАМДАРДЫҢ МЕНТАЛЬДЫ ДЕНСАУЛЫҒЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Қоғамдық денсаулық және денсаулық сақтау кафедрасы

Ғылыми жетекші: м.ғ.м., аға оқытушы: Бекбауова А.У.

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті КеАҚ, Ақтөбе қ,
Қазақстан Республикасы

Кілттік сөздер: психикалық денсаулық, ересектер, психикалық бұзылулар.

Өзектілігі. Қазақстан Республикасындағы психиатриялық көмек мамандандырылған болғандықтан, жалпы тәжірибелік дәрігерлерге шағымданған егде жастағы науқастардың 50%-да психикалық бұзылулар белгілері табылған [1,2]. Бұл дегеніміз Қазақстан Республикасының статистикасы егде жастағы адамдардың психикалық ауруларын тіркемейді. Нәтижесінде қарт адамдардың психикалық жүйесінің бұзылулары назардан тыс қалуда. Психикалық бұзылыстары бар осы жастағы адамдардың басым бөлігі тиісті қамқорлыққа мұқтаж.

Зерттеу мақсаты. Егде жастағы адамдардың ментальды денсаулығының ерекшеліктерін зерттеу.

Зерттеу материалдары мен әдістері. 2018-2020 жылдардағы ҚР халық денсаулығы және Ақтөбе облысы денсаулық сақтау ұйымдарының қызметі туралы статистикалық жинақтары және №1 қалалық емхана бойынша 60-75 жас аралығындағы егде тұрғындарының «Психикалық ауруларды электронды тіркеу» ақпараттық жүйесі бойынша алынған мәліметтер (№052/е нысаны – амбулаториялық пациенттің медициналық картасы; №030-2/е – психикалық бұзылысы бар науқасты бақылау картасы; №061/е нысан – психикалық бұзылысы бар науқастардың контингенті туралы есебі; №014/е нысан – психикалық бұзылысы бар науқастардың стационардан шыққаны туралы есебі). Зерттеуде ретроспективті және статистикалық талдау әдістері жүргізілді [2].

Нәтижелер. Зерттеу нәтижесі ҚР және Ақтөбе қаласы халқының ментальды денсаулық жағдайына Республикалық ғылыми-тәжірибелік психиатрия, психотерапия және наркология орталықтары жариялайтын «Қазақстан халқына психиатриялық көмек» материалдарының жыл сайынғы статистикалық жинақтары бойынша талдау жасалды. 2020 жылы алғаш сырқаттанғандар саны 100 мың адамға шаққанда 53,8 % жағдайды құрады [3]. Осы кезеңде республикадағы ментальды бұзылуларға қатысты Ақтөбе ҮІІ орынды иеленді. Сонымен қатар, ХАЖ-10 жинағы бойынша егде жас тұрғындарының арасында 1-орында шизофрения және шизотипті сандырақтау, 2-орында аффективті неврологиялық бұзылыстар тіркелген, ал жеңіл түрдегі бұзылыстар психоздар, күйзелістік синдромдары тіркелмеген. Ал бұл арнайы мамандардың қарауында, тек қана ауыр түрдегі науқастар ғана тіркелетінін көрсетеді [3].

Қорытынды: Зерттеу бойынша 60-75 жас аралығындағы егде жастағы тұрғындарда күйзеліс, үрей алаңдаушылық, мазасыздық белгілері көп анықталған. Бұл белгілерге егде жастағы адамдар көңіл бөлмейтіндіктен оны асқындыру сатысына (шизофрения, деменция, Альцгеймер ауруы) дейін апарды. Осыған сәйкес жалпы тәжірибелік дәрігерлер тиісті көмекті бере алмайды. Ал психиатриялық көмек мамандандырылған, ол денсаулық сақтаудың жалпы жүйесінен бөлек және жеке заңмен реттеледі, сол себепті МСАК деңгейінде психиатриялық қызметтер әлі де толық қолжетімді емес[2,3].

Әдебиеттер тізімі:

1. Захарчук С. А. Исследование отношения к здоровью пожилых людей в современном психологии 2019 г., стр. 63-74
2. «Психологическое здоровье и его составляющие» Черника А.С. 2021 г., стр. 328-331.
3. 2018-2020 жж. Қазақстан Республикасы халқының денсаулығы және денсаулық сақтау ұйымдарының қызметі статистикалық жинақ., Нур-Сұлтан, 03.09.2021ж.

РЕЗЮМЕ

Арыстанов А.Б., Сағынғали Н.М., Садық Д.Б., Темірзакова А.А., Абдикадилова И.Т.

Особенности ментального здоровья пожилых людей в городе актобе

Кафедра Общественное здоровье и здравоохранение

Научный руководитель: м.м.н., старший преподаватель Бекбауова А.У.

Западно-Казакстанский медицинский университет имени Марата Оспанова, г.Актобе, Республика Казакстан.

Исследование показало, что у пожилых жителей в возрасте от 60 до 75 лет больше симптомов стресса, беспокойства, тревожность. Это приводит к стадии осложнения (шизофрения, деменция, болезнь Альцгеймера), когда пожилые люди не обращают внимания на симптомы. В соответствии с этим врачи общей практики не могут оказывать надлежащая помощь. А психиатрическая помощь специализирована, она отделена от общей системы здравоохранения и регулируется отдельным законом, поэтому психиатрические услуги по-прежнему недоступны на уровне ПМСП.

SUMMARY

Arustanov A.B., Sagyngali N.M., Sadyk D. B., Temirzakova A.A., Abdikadirova I.T.,

Features of mental health of elderly people in aktobe

Department: Public health and health care

Scientific director: Bekbauova A. U., master of medical sciences, senior teacher of the department

NJSC West Kazakhstan Medical University named after Marat Ospanov, Aktobe city, Republic of Kazakhstan

The study showed that older residents aged 60 to 75 years have more symptoms of stress, anxiety, anxiety. This leads to a stage of complication (schizophrenia, dementia, Alzheimer's disease), when older people do not pay attention to the symptoms. In accordance with this, general practitioners cannot provide proper care. And psychiatric care is specialized, it is separated from the general health care system and regulated by a separate law, so psychiatric services are still not available at the PHC level.